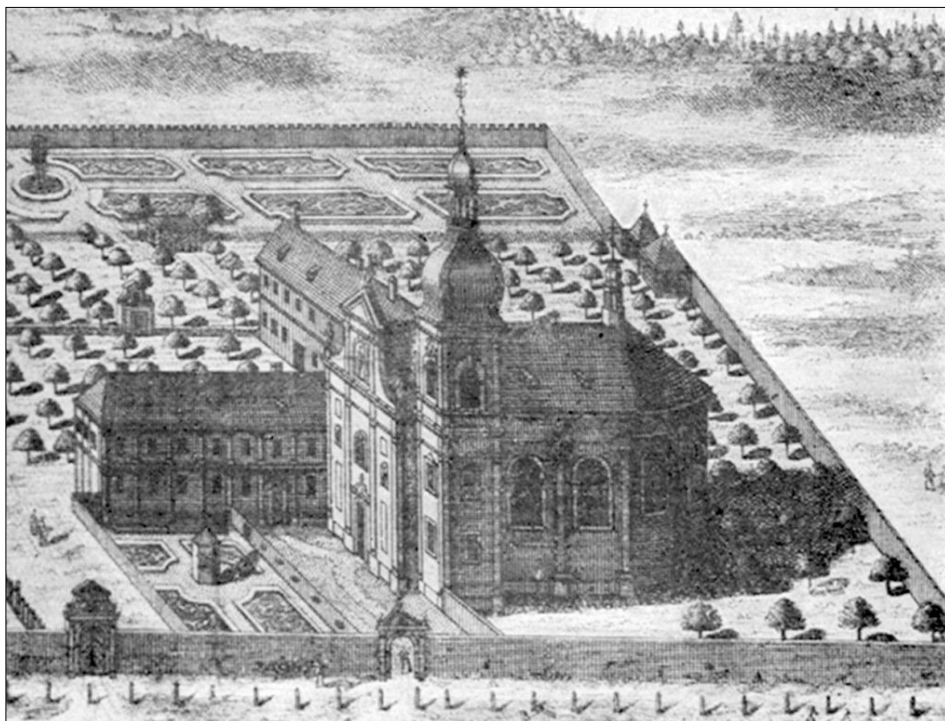

ABONDIO NEBO APONTE?

JAROSLAV PANÁČEK

Jedním z mála známých jmen českolipské stavební historie je jméno údajného stavitele první čtvrtiny 18. století Josefa (Giuseppe) Abondia. Do literatury jej uvedl František Zuman ve svém článku o staviteli klášterního kostela v Bělé pod Bezdězem.¹⁾ Ze záznamů bělské křestní matriky vyvodil badatelům²⁾ do té doby neznámý fakt: stavitelem kostela sv. Václava kláštera augustiniánů v Bělé pod Bezdězem v letech 1708–1712, stejně jako kostela Všem svatých u augustiniánského kláštera v České Lípě v letech 1700 až 1707, byl Josef Abbondio, vlášský stavitel, označovaný jako „baumistr z České Lípy“. Zuman své dedukce ještě doprovodil tvrzením, že „jest to člen četně rozšířené rodiny stavitelské, zvláště v Praze pracující – Abbondio“! Těsně poté své vývody zopakoval ve stati o stavbách Albrechta z Valdštejna na Bezděži a v okolí³⁾ i v článku ke 300. výročí uvedení augustiniánů do kláštera v Bělé pod Bezdězem.⁴⁾

Údajný českolipský stavitel Josef Abbondio, uvedený Zumanem do regionální literatury, se později objevuje v dalších dílech. Nejprve soupisového charakteru, jako byl slovník výtvarných umělců⁵⁾ nebo soupis uměleckých památek Čech,⁶⁾ kde mu byl připisán klášterní kostel v Bělé pod Bezdězem (obr. 1). V encyklopedii českých klášterů⁷⁾ je Abon-

Obr. 1: Bělá pod Bezdězem (okres Mladá Boleslav), augustiniánský klášterní kostel sv. Václava (rytina I. M. Steidlina z počátku 18. století; F. Šimáček, Paměti města Bělé pod Bezdězem, Bělá pod Bezdězem 1937, za s. 184).

dio autorství klášterního kostela v Bělé pod Bezdězem spojeno i s možnou účastí valdštejnského stavitele Mercantonio Canevalleho (1652–1711). Pravděpodobný návrh „Giuseppe Abondia“ je zmíněn i v případě stavby konventního chrámu Všem svatých u augustiniánského kláštera v České Lípě (obr. 2), kde však není vyloučena možnost, že Abbondio sloužil pouze jako stavitel provádějící projekt Mercantonio Canevalleho.⁸⁾

Nezávisle na tom byla hypotéza o možném autorství J. Abondia v případě kostela Všem svatých okrajově zmíněna v článku o vlivech saské pozdní gotiky v České Lípě,⁹⁾ rozšířená navíc o tamní kostel Narození Panny Marie (obr. 3), budovaný v letech 1706–1710. Poslední atribuci Josefu Abbondiovi bylo na základě ikonograficky zachycených stylůvých znaků připisání možného autorství dnes téměř zaniklé kaple Nejsvětější Trojice u poutevny na Holém vrchu u České Lípy (obr. 4), postavené před rokem 1721.¹⁰⁾ Naposledy se zatím osoba stavitele italského původu Giuseppe Abondia objevila v encyklopedii architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách.¹¹⁾

Obr. 2: Česká Lípa, bazilika Všem svatých augustiniánského kláštera (reprodukce pohlednice z roku 1934; archiv autora).

Po tři čtvrti století v literatuře tradované jméno českolipského stavitele budí však při bližším zkoumání jisté pochybnosti. Ať již v samotném jméně, tak i ve spojení s údajnou stavitelskou rodinou Abbondióv v Praze. Začneme tedy od ní.

Obr. 3: Česká Lípa, kostel Narození Panny Marie (J. N. Willomitzer, *Die Lieb-Frauen-Kirche in Böhm. Leipa, Česká Lípa 1880, frontispice*).

Obr. 4: Dnes zaniklá kaple Nejsvětější Trojice na Holém vrchu u České Lípy (kresba J. N. Willomitze z roku 1880; *Bezděz X*, 1948, s. 185).

ABBONDIOVÉ V PRAZE

Zumanovo spojení stavitele bělského klášterního kostela se „stavitelskou rodinou Abbondio, zvláště v Praze pracující“ je zřejmě naprostým omylem. Abbondiové sice v Praze v 16. a 17. století žili a působili, nebyli to však stavitelé!

Prvním z nich byl Antonio Abondio (1538–1591), medailér, sochař z vosku a kreslíř, který působil nejprve ve službách císaře Maxmiliána II. a jeho syna Rudolfa ve Vídni. V roce 1580 přesídlil na příkaz císaře Rudolfa II. do Pra-

hy. Zde proslul zejména svými portrétními medaillemi, ve kterých mistrně vkomponoval drobný reliéf do pole medaile a organicky jej spojil s grafickým prvkem opisů.¹²⁾

Snad jeho synem a žákem byl Alessandro Abondio (nar. ok. 1580), sochař a medailér, zmiňovaný v dvorských službách poprvé v roce 1606. Tvořil velké lité medaile a reliéfy i plastiky z barevných vosků. Jeho životopisné údaje se různí, podle jedněch zemřel roku 1648 na dvoře uměnílovného kurfiřta Maxmiliána I. v Mnichově, podle druhých žil ještě v roce 1653 a zemřel v Praze.¹³⁾

Kromě obou uvedených se vyskytuje údajný Antoniův otec Antonio Abondio, zv. Starší, sochař v Miláně,¹⁴⁾ a další Alessandro, údajný otec výše zmíněného Alessandra. Byl prý žákem Michelangela Buonarrotiho, povolán Rudolfem II. do Prahy, kde maloval a tvořil plastiky z barevného vosku.¹⁵⁾

Žádná uměleckohistorická ani encyklopedická literatura nezmiňuje rodinu pražských a vídeňských Abondioů v souvislosti se stavitelstvím.

ABBONDIO V BĚLÉ POD BEZDĚZEM

Nutno hned na začátku říci, že žádné prameny o staviteli klášterního kostela sv. Václava v Bělé pod Bezdězem jméno Abbondio (či Abondio) neuvádějí. František Zuman¹⁶⁾ publikoval tři záznamy z křestní matriky fary v Bělé pod Bezdězem z let 1687–1746 (sign. IV, A). Dne 10. května 1711 byl zapsán jako kmotr při křtu „Jozef Abbundt, pallyr z České Lípy“. Po dvou a půl měsících, 23. července 1711, byl tentýž kmotrem dítěte papírníka Jana Mollera z Podolí u Bělé. Tentokrát byl označen jako „Josef Abbund, baumistr z České Lípy“. Do třetice se objevil jako kmotr (levans) při křtu dítěte Adama Sudka, cihláře z Podolí u Bělé, 17. června 1714. Zanesen byl do matriky jako „Josef Abbund, baumistr Kláštera sv. Václava v městě Bělé“.

Vidíme, že jméno stavitele (baumistr), poprvé ještě jako stavebního dozorce (pallyr = polier), má vždy stejnou podobu Abbund (-t) a forma jména Abbondio je výmyslem Františka Zumana s cílem přiřadit jej k italské umělecké rodině působící v 16. a 17. století v Praze. Italské znění křestního jména Giuseppe je pak dodatkem další literatury (P. Toman).

ABBONDIO V ČESKÉ LÍPĚ NEBO APPONTE?

Jméno Abbondio či Abondio se nevyskytuje v oné době ani mezi známými jmény českolipských měšťanů, ani mezi členy cechu zedníků a kameníků v České Lípě. V zachovaných dokumentech tohoto řemeslnického cechu není toto jméno uvedeno, nalézáme zde však jiné italsky znějící jméno.

Již od 16. století přicházeli nejen do Čech, ale i do jiných střeoevropských zemí umělci a stavitelé z Itálie. Významné stavitelské podniky, jak církevní, tak i profánní, bývaly svěřovány italským stavitelům a příslušníkům dalších souvisejících oborů – zedníkům, kameníkům, štukatérům, sochařům i malířům. Pro italské umělce působící v Čechách byl typický jejich původ zejména z oblasti na pomezí Itálie a Švýcarska. Zde v údolích mezi Luganským a Comským jezerem, zejména ve Valle Intelvi, bylo rodiště nejznámějších stavitelů v Čechách – Luragů, Ferrabosců, Alliprandiho,

Ceresolů, Canevallů, Scottiů, Frisoniho a dalších, méně významných, jako Alliů, d'Angeliho, Carlonů, Orsiů, Orsolinů, Passariniů, Spaziů, della Torre a jiných. Odtud severně ve Valle Mesolcina (Misox, Mesocco), v údolí řeky Maesy, byl domov dalších známých mistrů – Maggiů a štukatérů Cometů či Spinetů. Z Rovereda v Mesolcinu pocházel Giulio Broggio a rodina de Salù. Do jeho okolí je kladeno i rodiště Santiniů, předků slavného Jana Blažeje Santiniho-Aichla.¹⁷⁾

Městečko Mesocco (Misox, Mesaucci) v severní části údolí Valle Mesolcina (dnes kanton Graubünden, Švýcarsko) bylo rovněž rodištěm do Čech přišlých řemeslníků a umělců. Před třicetiletou válkou přišel z Mesocca do Prahy zedník Gaspare Bizzo, později zedníci a kameníci Toscanové. Odtud také připutoval před rokem 1687 do České Lípy kameník Antonius Apponte. Na českolipské radnici podal po nějaké době žádost o udělení měšťanského práva. Zápis z 19. prosince 1687 o tom říká:¹⁸⁾

„A[nn]o 1687 den 19. Xber ist Ehr u[n]dt Namhafte herr Antonius Apponte, Seines handtwercks ein stein Macher aus Moekuh aus der Baloni Salcinso Landt Burger word[e]n, hat zum burgerRecht erleget 8 ss. Ma[ai]snisch u[n]dt eine[n] lederen wasser aymer. Sein geburtßbrieff oder Kundtschaft lieget auf den Rathhause, Rest noch 4 ss.“

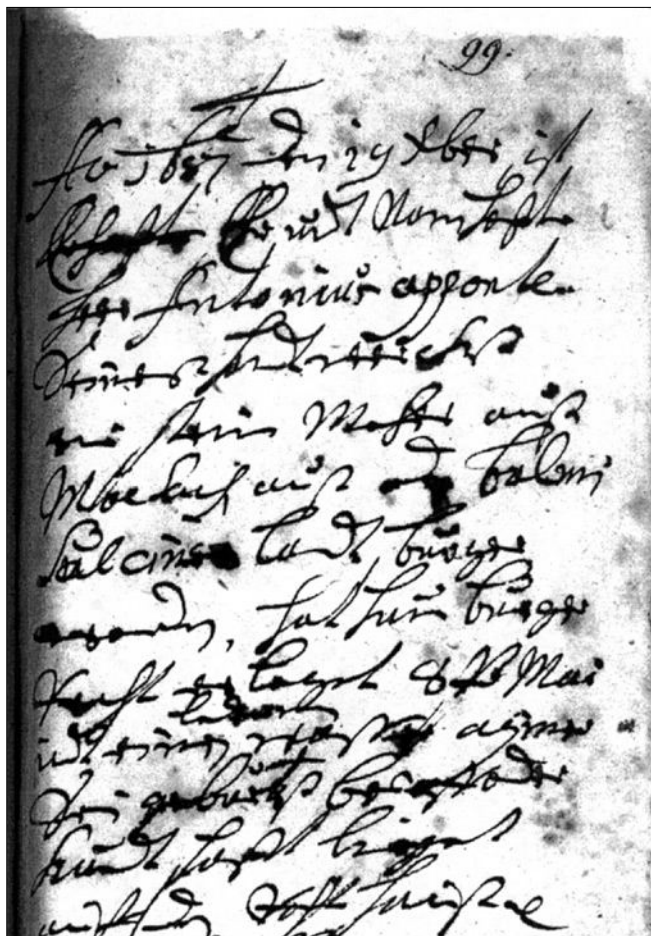
(Léta 1687 dne 19. prosince stal se měšťanem počestný a výslovný pan Antonius Apponte, jenž jest řemeslem kameník z Moekuh ze země Baloni Salcinso, a za měšťanské právo zaplatil 8 kop míšeňských [grošů] a jedno kožené vědro na vodu. Jeho rodný list neboli osvědčení uložen na radnici, zbývá ještě [zaplatit] 4 kopy [grošů].) (obr. 5)

Za udělení měšťanského práva zaplatil Apponte tehdy již obvyklý obnos 8 kop míšeňských grošů, nicméně nebyl jedinou výjimkou mezi přijatými novoměšťany, kteří zaplatili okamžitě pouze polovinu částky a druhou měli doplatit později. Uchazeč o měšťanské právo musel v té době ještě odevzdat nebo zaplatit vědro na hašení požáru.¹⁹⁾ Městský písař uvedl poněkud zkomoleně rodiště Apponteho: Mesaucci zapsal jako Moekuh a Vallis Mesauccinae dosti nepochopitelně jako Baloni Salcinso. Správné znění uvádí Apponteho rodný a zhostný list, dodnes zachovaný.²⁰⁾

Rodný list, opatřený pečeti vikariátu Vallis Mesauccinae, vydal v městečku Mesaucci kancléř představeného vikariátu Thomas à Sonuicho 8. března 1677. Uvádí se v něm, že mladistvý „Antonius Apponte ex Opido Mesaucci, Vallis Mesacinae Rhetiae superioris“ je narozen z řádného manželství pana Caspara Apponte a jeho manželky Joanny, rozené Boudina, obou z městečka Mesaucci. Datum narození zde bohužel uvedeno není (obr. 6).

Kdy odešel Antonius Apponte z rodného Mesocca, nevíme. Zdá se, že patrně již před rokem 1677 (a rodný list si nechal vystavit dodatečně), neboť je to patrně tentýž Antonius Aponte, kameník, který byl dne 18. července 1677 propuštěn z učení v Praze na Starém Městě²¹⁾ a učení tehdy obvykle trvalo pět let. Pro jeho život v České Lípě máme zachován velice důležitý pramen – knihu mistrů počestného řemesla zedníků a kameníků města Lipého.²²⁾

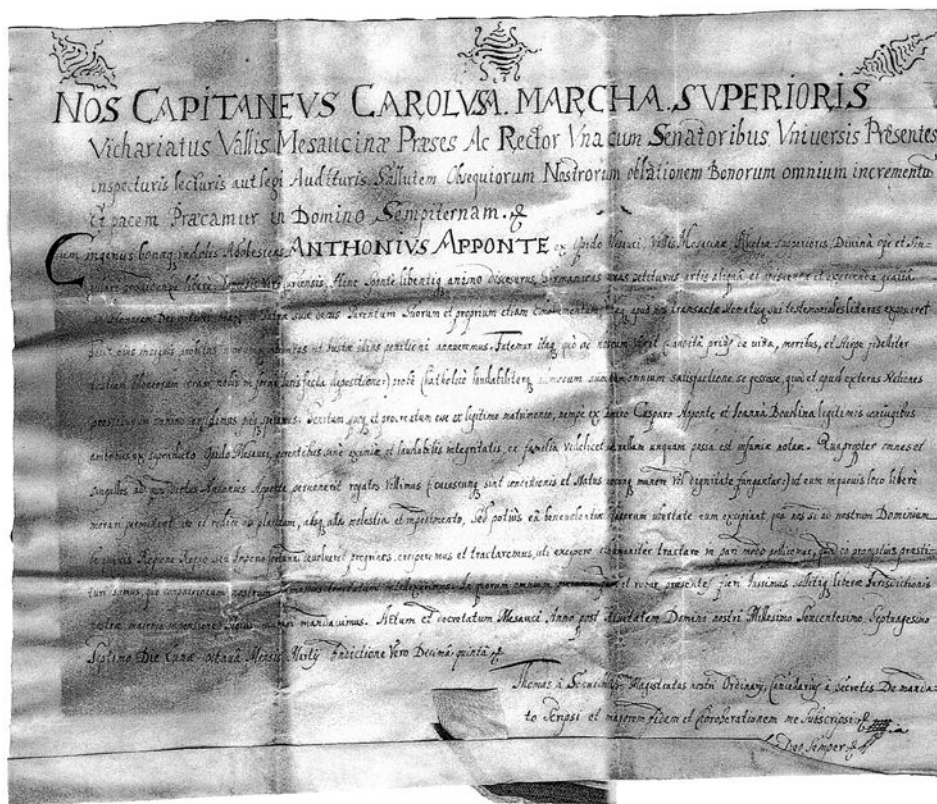
Knihu objevil v prosinci 1936 v brněnském antikvariátu Brecher poslední prvorepublikový českolipský archivář Karl Josef Bienert a získal ji výměnou pro městský archiv. O pět let později referoval o jejím obsahu v městských novinách Deutsche Leipae Zeitung.²³⁾

Obr. 5: Zápis z roku 1687 o udělení měšťanského práva Antoniu Apponte v českolipské městské knize (SOlA Č. Líba, AM Č. Líba, inv. č. 41, fol. 99r).

Knih mistrů cechu zedníků a kameníků byla založena již v roce 1676 a roku 1694 „obnovena“, jak uvádí zápis na její první straně. Dovídáme se z ní, že „Anthonij Apontij“ byl do cechu přijat za mistra 24. února 1686, tedy téměř dva roky před udělením měšťanského práva.²⁴⁾ Kde pobýval a působil po roce 1677, kdy byl propuštěn z učení v Praze, nevíme. Jako starší a přísežný cechu je jmenován při „obnovení“ knihy v roce 1694.²⁵⁾ O profesním působení mistra Aponteho ani dalších mistrů cechu nás kniha bohužel neinformuje, zápisy se týkají pouze jmenování mistrů, přijímání učedníků a tovaryšů k jednotlivým mistrům a jejich propouštění po 5 (kameníci) nebo 3 (zedníci) letech výuční doby. Během působení Antonia Aponta v České Lípě se podle knihy u něj vystřídalo v učení devět učedníků. Z jeho osobního života dále víme, že 19. července 1695 zakoupil za 400 kop míšeňských grošů obytný dům (Wohnhaus) v tehdejší Schustergasse, dnes ulici Prokopa Holého.²⁶⁾ O tři roky později, 1. října 1698, Antonius Aponte zemřel a byl pochován na hřbitově u kostela Panny Marie.²⁷⁾

Antonius Aponte zanechal z manželství s Annou Helenou dva syny, patrně staršího Antona a Josefa. Antonu Apontemu mladšímu byl jeho otcovský podíl 400 zlatých zapsán do sirotčí knihy 31. července 1700.²⁸⁾ Od roku 1701 se objevuje „Antoni Apuntij“ jako mistr v knize mistrů cechu zedníků a kameníků,²⁹⁾ šel tedy ve stopách svého otce. V roce 1702 však zde zprávy o něm končí a jeho další osudy neznáme.

Obr. 6: Rodný list Antonia Apponta, vystavený v Mesoccu 8. března 1677 (SOKA Č. Lípá, AM Č. Lípá, inv. č. 2454).

JOSEF APONTE (APUNTE, APUNTO) V ČESKÉ LÍPĚ

Druhým synem Antoniovým byl Josef, který byl jmenován mistrem jako zedník 1. června 1705.³⁰⁾ V knize mistrů se vyskytuje Josef Aponte až do roku 1729. Zápisy ani v jeho případě bohužel neposkytují informace o profesní činnosti. Stejně však jako jeho bratr (například v letech 1701 a 1702)³¹⁾ se i Josef v letech 1705, 1708 a 1710 označuje příjmením (resp. příjmím) Apunte či Apunto³²⁾ (obr. 7). Až na proměnlivou koncovku -e či -o se příjmi podivuhodně shoduje se zněním příjmi stavitele z Bělé pod Bezdězem, resp. z České Lípy, uvedeným v křestní matrice fary v Bělé pod Bezdězem – Abbund či Abbundt. Změna hlásek p v b (resp. bb)³³⁾ a t v d (resp. dt) spadá na vrub neznalého písaře zapisujícího orální znění jména, resp. na konto tehdy ještě neustáleného zápisu jmen. Vyplývá z toho pouze jediné: žádný stavitel Abbondio v oné době neexistoval a Abbund = Apunte, tedy Josef Aponte! Pro ilustraci proměn jeho jména možno dodat, že kromě výše zmíněných variant Apunte či Apunto se v roce 1712 nepochybně tentýž zednický mistr označuje „Depont“,³⁴⁾ roku 1717 „a Ponthe“, v letech 1718 a 1719 „Apont“³⁵⁾ a konečně 25. září 1729 opět „a ponte“.³⁶⁾ To je také poslední zpráva z doby života Josefa Apona. Podle K. J. Bienerta,³⁷⁾ který vycházel zřejmě ze zápisu v knize z 28. září 1731, kde se o Josefu Aponentem hovoří jako o zesnulém,³⁸⁾ zemřel tohoto roku. Existuje však v knize ještě zápis ze 16. srpna 1730, kde mistr Elias Lehman převzal učedníka od zesnulého (Gott selligen) mistra „Josepha a ponte“.³⁹⁾ Je tedy jasné, že Josef Aponte zemřel v době od 25. září 1729 do 16. srpna 1730.⁴⁰⁾

ZÁVĚR

Výše uvedené prameny dokládají se značnou dávkou pravděpodobnosti, že stavitelem kostela sv. Václava v Bělé pod Bezdězem a oním „baumistrem z České Lípy“ byl syn českolipského kamenického mistra Antonia Apponte – zedník a stavitel Josef Apponte. V této stati se nechci zabývat hodnocením atribucí, tedy hypotetických připsání staveb tomuto autorovi. Pokud je však výše naznačený závěr správný, je prakticky vyloučena stavitelská účast Josefa Apponta na stavbě klášterního kostela Věch svatých v České Lípě v letech 1700 až 1707, neboť byl jmenován mistrem teprve v roce 1705.

Na základě těchto zjištění by bylo logickým krokem vypuštění hesla Abondio z případného dalšího vydání encyklopedie architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách a jeho nahrazení dvěma novými hesly:

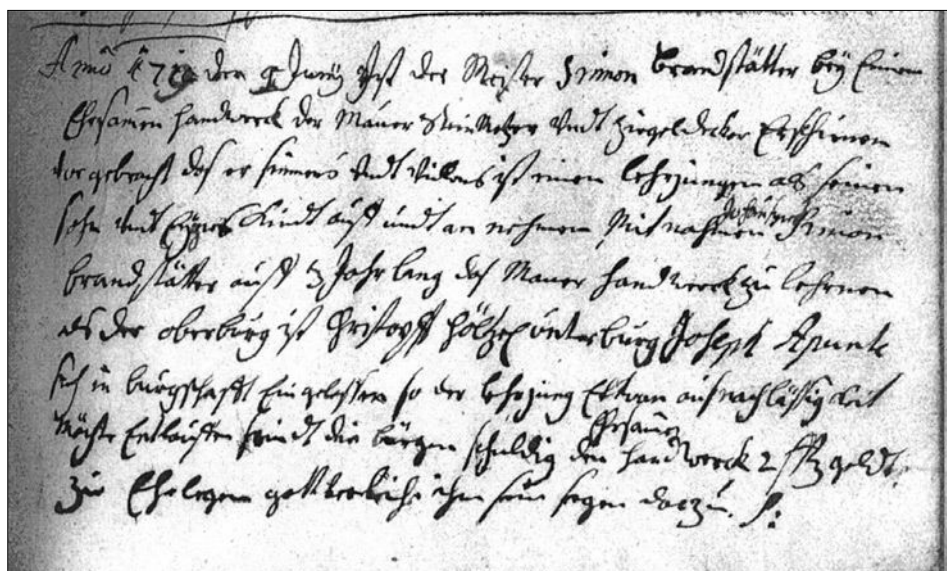
Apponte (Aponte), Antonius, * před r. 1660 v Mesoccu (kanton Graubünden, Švýcarsko), † 1. října 1698 v České Lípě, kamenický mistr v České Lípě. Byl 18. července 1677 propuštěn z učení v Praze na Starém Městě. V roce 1686 přijat za mistra cechu zedníků a kameníků v České Lípě, kde žil a pracoval do konce svého života.

P: SOKA Česká Lípá, AM Česká Lípá, Doklady měšťanů k žádostem o získání měšťanského práva, inv. č. 2454; tamtéž, AM Česká Lípá, Počty kostela Narození P. Marie 1687 – 1768, inv. č. 955, nestr.; tamtéž, fond Cechy a společenstva, Cech zedníků a kameníků Česká Lípá, Kniha mistrů, inv. č. (256)2, s. 1, 41 ad.

L: K. J. Bienert 1941; J. Panáček 2006.

Apponte (Apunte, Abbund), Josef, * ok. r. 1686, † 1730 v České Lípě (?), zednický mistr, uváděný jako stavitel z České Lípy, syn kameníka Antonia Apponte. Doložen v knize mistrů cechu zedníků a kameníků v České Lípě, kde byl 1. června 1705 jmenován mistrem. Pravděpodobně totožný s „Josefem Abbundem, baumistrem z České Lípy“, uvedeným v křestní matrice v Bělé pod Bezdězem r. 1711 a 1714, kde stavěl augustiniánský kostel Sv. Václava (1708–1712) a asi se podílel i na přípravě již. křídla konventu. Připisuje se mu hypoteticky účast na stavbě kostela Narození P. Marie v České Lípě (1706–1710) a kaple Nejsvětější Trojice na Holém vrchu u České Lípy. Nepravděpodobný je jeho podíl na stavbě kostela Věch svatých u augustiniánského kláštera v České Lípě (1700–1707).

P: SOKA Česká Lípá, fond Cechy a společenstva, Cech zedníků a kameníků Česká Lípá, Kniha mistrů, inv. č. (256)2, s. 81, 137, 139, 142.

Obr. 7: Zápis se jménem Joseph Apunte z roku 1710 (či 1719?) v knize mistrů cechu zedníků a kameníků v České Lípě (SOKA Č. Líba, fond Cechy a společenstva na českolipském okrese, Cech zedníků a kameníků Č. Líba, inv. č. (256) 2, s. 81).

L: F. Zuman 1931–1932; týž 1933, 41; K. J. Bienert 1941; K. Podroužek 2003, 169; J. Panáček 2006.

POZNÁMKY

- 1) Fr. Zuman, Stavitel klášterního kostela v Bělé, Od Ještěda k Troskám X, 1931–1932, s. 224.
- 2) Naposledy K. Fechtner, Die Gräfte der Klosterkirche in Leipa, Mitteilungen des Nordböhmisches Vereines für Heimatforschung und Wanderspille 48, 1925, s. 101–107.
- 3) Fr. Zuman, Stavby Albrechta z Valdštejna na Bezdězi a v okolí (dokončení), Bezděz IV, 1933, s. 41.
- 4) Fr. Zuman, Ke 300. výročí převedení bezdězských mnichů řádu sv. Augustina do kláštera v Bělé pod Bezdězem r. 1633, Bezděz IV, 1933, s. 67.
- 5) P. Toman, Nový slovník československých výtvarných umělců II, Praha 1950, s. 753.
- 6) E. Poche a kol., Umělecké památky Čech I, Praha 1977, s. 50. Zde s chybou v iniciále křestního jména. Správně označen v rejstříku, sv. IV.
- 7) P. Vlček – P. Sommer – D. Foltýn, Encyklopedie českých klášterů. Praha 1997, s. 172.
- 8) Tamtéž, s. 197.
- 9) J. Panáček – M. Panáček, Konrád Pflüger v České Lípě?, Bezděz 10, 2001, s. 98.
- 10) K. Podroužek, Mons Calvus u České Lípy, poustevna s kaplí Nejsvětější Trojice, Průzkumy památek X, 2/2003, s. 169.
- 11) P. Vlček a kol., Encyklopedie architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách. Praha 2004, s. 9.
- 12) U. Thieme – F. Becker, Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart I, Leipzig 1907, s. 26–28; P. Toman, Nový slovník československých výtvarných umělců I. Praha 1949, s. 6; P. Preiss, Italští umělci v Praze, Praha 1986, s. 141–143.
- 13) U. Thieme – F. Becker, o. c. v pozn. 12, s. 25–26; P. Toman, o. c. v pozn. 12, s. 6; P. Preiss, o. c. v pozn. 12, s. 143.
- 14) U. Thieme – F. Becker, o. c. v pozn. 12, s. 26.
- 15) P. Toman, o. c. v pozn. 12, s. 6.
- 16) F. Zuman, o. c. v pozn. 1, 3, 4.
- 17) V. Kotrba, Česká barokní gotika, Dílo Jana Santiniho-Aichla. Praha 1976, s. 130.
- 18) Státní okresní archiv (dále SOKA) Česká Lípa, Archiv města (dále AM) Česká Lípa, Pamětnice I, inv. č. 41, fol. 99r.
- 19) P. Gajdošík, Českolipské purkmistrovské rejstříky 1576–1617, Sborník archivních prací 54, 2004, s. 527.
- 20) SOKA Česká Lípa, AM Česká Lípa, Doklady měšťanů k žádostem o získání měšťanského práva, inv. č. 2454.
- 21) Archiv hl. města Prahy, Zedníci 9, Registra pořádku kamenického a zednického, s. 250 (dle P. Vlček a kol., o. c. v pozn. 11, s. 32).
- 22) SOKA Česká Lípa, fond Cechy a společenstva na českolipském okrese, Cech zedníků a kameníků Č. Líba, inv. č. (256) 2, s. 81.
- 23) K. J. Bienert, Von der Zunft der Steinmetze, Deutsche Leipziger Zeitung roč. 92, č. 83 z 8. dubna 1941, s. 4.
- 24) O. c. v pozn. 22, s. 41.
- 25) Tamtéž, s. 1.
- 26) SOKA Česká Lípa, AM Česká Lípa, Trhová kniha 1687–1729, inv. č. 55, fol. 76v–77r.
- 27) Tamtéž, Počty kostela Narození P. Marie 1687–1768, inv. č. 955, nestr.
- 28) Tamtéž, Siroťčí kniha 1682–1717, fol. 410v.
- 29) O. c. v pozn. 22, s. 45.
- 30) Tamtéž, s. 137.
- 31) Tamtéž, s. 45 a 46.
- 32) Tamtéž, s. 81 a 137.
- 33) Podobným případem je ve stejné době změna jména slavného sochaře Matyáše Bernarda Brauna, který se původně podepisoval Mathis Praun (L. Olivová – Nezbedová, Matyáš Braun – správně Matyáš Praun, Onomastický zpravodaj ČSAV 25, 1984, s. 484). Stejně tak se roku 1708 malostranský zedník Jan Jiří Achbauer, nevlastní syn Kryštofa Dienzenhofera, psal jako Aichpauer (P. Preiss, cit. v pozn. 12, s. 348).
- 34) O. c. v pozn. 22, s. 137.
- 35) Tamtéž, s. 139.
- 36) Tamtéž, s. 142.
- 37) O. c. v pozn. 23.
- 38) O. c. v pozn. 22, s. 143.
- 39) Tamtéž, s. 207.
- 40) V době přípravy článku do tisku byly na základě zmínek o Josefu Apontem v elaborátu SHP českolipského opevnění (F. Gabriel – P. Zahradník, SHP Česká Lípa – městské opevnění, Česká Lípa 1997, strojopis, s. 25, 27–28) získány informace z obecních účtů o jeho stavební činnosti pro městský úřad v České Lípě. V roce 1705 prováděl stavební úpravy městské školy (SOKA Česká Lípa, AM Česká Lípa, inv. č. 115, nefol.), roku 1707 strážního domku u Dlouhé brány (tamtéž, inv. č. 117, nefol.) a v roce 1709 opravoval mosty u Žádušní brány a u kostela sv. Marii Magdaleny (tamtéž, inv. č. 119, fol. 20v). Po dalších 10 let zprávy o Apontem v obecním vyúčtování nejsou, což by se mohlo shodovat s jeho působením v Bělé pod Bezdězem. Znovu se zde objevuje při bližší nespecifikovaných pracích roku 1719 (tamtéž, inv. č. 129, nefol.) a poté až do roku 1729. V letech 1725 a 1726 prováděl opravu či přestavbu mostu v Křížové ulici, studny u Žádušní brány, školy, opět mostu u Žádušní brány, obou mostů – předního i zadního – u Dlouhé brány, radnice, fary, šatlavy (Stockhauß) a varny měšťanského pivovaru (tamtéž, inv. č. 133 a 134, nefol.). Objevuje se pak ještě v roce 1729 při opravě či přestavbě obecního domu (Gemeind Hauß), měšťanského pivovaru a šatlavy (tamtéž, inv. č. 135, nefol.) a naposledy roku 1729 při bližší neurčených pracích (tamtéž, inv. č. 136, nefol.).

ABONDIO ODER APONTE ?

Einer von wenig bekannten Namen der Baugeschichte in Česká Lípa/Böhmisch Leipa ist der Name des angeblichen örtlichen Baumeisters des ersten Viertels des 18. Jahrhunderts Joseph (Giuseppe) Abondio. In die Literatur hat ihn František Zuman in seinem Artikel über den Baumeister der Klosterkirche in Bělá pod Bezdězem/Weißwasser in den Jahren 1708–1712 eingeführt (Abb. 1) und er hat seinen Namen mit der angeblichen Prager Baumeisterfamilie Abondio verbunden. In der weiteren Literatur, überwiegend des Verzeichnis-Charakters, wurde der Name Joseph Abondio mit weiteren Bauten in der Umgebung verbunden: der Konventkirche der Allerheiligen bei dem Augustinerkloster in Česká Lípa aus den Jahren 1700–1707 (Abb. 2), der Lieb-Frauen-Kirche dort selbst in den Jahren 1706–1710 (Abb. 3) und zum Schluss mit der heutzutage untergegangenen Kapelle der Allerheiligsten Dreifaltigkeit auf dem Holý vrch bei Česká Lípa vor 1721 (Abb. 4).

Die Zumans Verbindung des Baumeisters der Klosterkirche in Bělá mit der Prager Baumeisterfamilie Abondio ist offensichtlich ein absoluter Irrtum. Die Familie Abbondio lebte und wirkte zwar im 16. und 17. Jahrhundert in Prag, es sind aber keine Baumeister gewesen, sondern Bildhauer, Medailleure und Zeichner. Keine kunsthistorische oder enzyklopädische Literatur erwähnt die Familie Abondio im Zusammenhang mit dem Bauwesen. Ebenfalls führen keine Quellen über den Baumeister der Klosterkirche des hl. Wenzels in Bělá pod Bezdězem den Namen Abbondio (oder Abondio) an. Der Name des Baumeisters ist in der Matrikel in Bělá in der Form Josef Abbund oder Abbundt angeführt. Der Name Abbondio oder Abondio kommt in der Zeit weder unter den bekannten Namen der Stadtbürger, noch unter den Mitgliedern der Zunft der Maurer und Steinmetzen in Česká Lípa vor. Vor 1687 hat sich aber in Česká Lípa der Steinmetz Antonius Apponte niedergelassen und er wurde am 19. Dezember dieses Jahres als Stadtbürger aufgenommen (Abb. 5). Der bis heute erhaltene Geburtsschein (Abb. 6) belegt, dass er in dem Städtchen Mesocco (Mesauici) in dem heutigen Kanton Graubünden in der Schweiz geboren ist.

Der jüngere Sohn von Antonio war Joseph, der in den Jahren 1705–1729 oft in dem Buch der Zunft der Maurer und Steinmetzen unter dem Familiennamen Apunte oder Apunto vorkommt (Abb. 7). Bis auf die wandelbare Endung -e oder -o stimmt der Familienname mit dem Wortlaut des Familiennamens des Baumeisters aus Bělá pod Bezdězem, resp. aus Česká Lípa, angeführt in der Taufmatrikel in Bělá pod Bezdězem – Abbund oder Abbundt. Die Umwandlung der Laute p in b (resp. bb) und t in d (resp. dt) war in der Zeit ganz gewöhnlich. Es folgt daraus nur das Einzige: es existierte in der Zeit kein Baumeister Abbondio und Abbund = Apunte, also Joseph Aponte !

ABBILDUNGEN

Abb. 1: Augustinerklosterkirche des hl. Wenzels in Bělá pod Bezdězem/Weißwasser (Gravierung von I. M. Steidlin vom Anfang des 18. Jahrhunderts; F. Šimáček, *Paměti města Bělá pod Bezdězem, Bělá pod Bezdězem 1937*, hinter der S. 184).

Abb. 2: Basilika der Allerheiligen des Augustinerklosters in Česká Lípa/Böhmisch Leipa (Reproduktion der Ansichtskarte aus dem Jahre 1934; Archiv des Autors).

Abb. 3: Lieb-Frauen-Kirche in Česká Lípa (J. N. Willomitzer, *Die Lieb-Frauen-Kirche in Böhm. Leipa, Česká Lípa 1880*, Frontispiz).

Abb. 4: Die heutzutage untergegangene Kapelle der Allerheiligsten Dreifaltigkeit auf dem Holý vrch bei Česká Lípa (Zeichnung von J. N. Willomitzer aus dem Jahre 1880; *Bezděz X*, 1948, S. 185).

Abb. 5: Einschreibung aus dem Jahre 1687 über die Erteilung des Bürgerrechtes dem Antonio Apponte im Stadtbuch von Česká Lípa (SokA Č. Lípa, AM Č. Lípa, Inv.-Nr. 41, fol. 99r).

Abb. 6: Geburtsschein von Antonio Apponte, ausgestellt in Mesocco am 8. März 1677 (SokA Č. Lípa, AM Č. Lípa, Inv.-Nr. 2454).

Abb. 7: Einschreibung mit dem Namen Joseph Apunte aus dem Jahre 1710 (oder 1719?) in dem Buch der Meister der Zunft der Maurer und Steinmetzen in Česká Lípa (SokA Č. Lípa, Fond Zünfte und Genossenschaften im Bezirk Česká Lípa, Zunft der Maurer und Steinmetzen Č. Lípa, Inv.-Nr. (256) 2, S. 81).

(Übersetzung J. Kroupová)